

שם: _____ שם משפחה: _____

חוברת קיץ בעברית

אתרזול הכנת הנקרא, מיוחנויות לשון וכתיבה
לעולאים לכיתה ט'

קראו את הטקסט וענו על השאלות שאחריו.

טקסט א'

מסע בין הצללים של תעשיית הכזב הדיגיטלית

הרשתות החברתיות הן פלטפורמות דיגיטליות שהפכו לזירה המרכזית בחיינו. פלטפורמות אלו מאפשרות לכל אחד מאיתנו לשתף תוכן וליצור קשר עם אנשים מכל העולם. הן פועלות בעזרת אלגוריתמים חכמים שלומדים מה אנחנו אוהבים ומתאימים לנו את התוכן אישית. בזכות הנגישות הקלה מהטלפון הנייד, הרשתות מטשטשות גבולות ומחברות בין כולם. עם זאת, הרשתות הביאו איתן גם תופעה שלילית הנקראת "פייק ניוז", כלומר מידע מסולף ושקרי. מידע זה מופץ בכוונה תחילה כדי להטעות את הציבור, לעורר פחד או להרוויח כסף. לעיתים קרובות תלמידים נתקלים בשמועות זדוניות בוואטסאפ או בסרטונים מזויפים בטיקטוק. הבעיה מתחילה כאשר בני הנוער משתפים את המידע מתוך תמימות בלי לבדוק אותו. שיתוף כזה פוגע ביכולת שלנו להבין מה באמת קורה ויוצר תמונת מציאות שגויה. לכן, חשוב ללמוד כיצד המנגנונים האלו פועלים כדי שנוכל לנווט בעולם הדיגיטלי בבטחה וללא מורא.

למרות הסכנות, לרשתות החברתיות יש הזדמנויות כבירות ויתרונות נהדרים עבור בני הנוער. קודם כל, הן עוזרות לנו ללמוד דברים חדשים, להכיר תרבויות שונות ולמצוא מידע בקלות. הן נותנות לצעירים מקום לבטא את עצמם בצורה יצירתית דרך סרטונים, כתיבה או צילום. בנוסף, הרשת מאפשרת לנו למצוא קבוצות חברתיות שיש להן תחומי עניין דומים לשלנו. קשרים אלו יכולים לחזק את הביטחון העצמי שלנו ולהפיג תחושות קשות של בדידות. הרשתות מאפשרות לשמור על קשר עם קרובים רחוקים, וגם להוביל מאבקים חברתיים למען הסביבה. שימוש יומיומי באפליקציות גם משפר את היכולות הטכנולוגיות שלנו לקראת העתיד בשוק העבודה. בסופו של יום, הרשת היא גם מקום מצוין להירגע בו, לצחוק וליהנות מזמן פנוי. כאשר משתמשים בפלטפורמות אלו בצורה חכמה, הן עוזרות לנו מאוד לגדול ולהתפתח.

חמריאים לשחייים חמריאים לעתיד
שותפויות חצוינות יצירתיות יזמות מנהיגות

מצד שני, שימוש מוגזם ברשתות מכיל סכנות רבות וחסרונות שפוגעים בבני הנוער. אחת הבעיות המוכרות ביותר היא תופעת השיימינג והבריונות ברשת, הכוללת קללות והעלבות. פגיעות אלו מתרחשות לעיתים קרובות מול צופים רבים ופוגעות אנושות בנפשם של התלמידים. בנוסף, אנשים רבים מציגים ברשת חיים מושלמים ויוצרים אשליה שפוגעת בדימוי העצמי שלנו. האפליקציות האלו בנויות בכוונה כדי להשאיר אותנו מחוברים, דבר שעלול להוביל להתמכרות ממשית. בילוי ממושך מול המסך גוזל זמן יקר שחשוב להקדיש לשינה, ללימודים ולפעילות גופנית. ככל שאנו שקועים במסכים, אנו מבזבזים זמן במפגשים אמיתיים מחוץ לבית, והמיומנויות החברתיות שלנו נפגעות. נוסף על כך, המרחב הדיגיטלי חשוף לפריצות ולתכנים אלימים, ולכן קיימת סכנה גדולה לפגיעה בפרטיות. המרדף הטורדני אחר לייקים ותגובות גורם להרבה בני נוער להרגיש חרדה ועצב.

מחקרים אמפיריים רבים בדקו את ההשפעה של הרשתות החברתיות, והמדענים תמימי דעים בנוגע לסכנות. מחקר מפורסם גילה כי חדשות כוזב מתפשטות באינטרנט במהירות גבוהה פי שישה ממידע אמיתי. הסיבה לכך היא שמידע שקרי לרוב מעורר רגשות חזקים כמו פחד, כעס או הפתעה. רגשות אלו גורמים לאנשים לשתף את הפוסטים מיד, בלי לעצור ולחשוב אם הם נכונים. צעירים רבים מתקשים להבדיל בין כתבה עיתונאית אמיתית לבין פרסומת סמויה או שקר מוחלט. לכן, כדי לא להיות מרומים, עלינו לפתח חשיבה ביקורתית לפני שאנו מאמינים לכל פוסט. הצעד הראשון הוא תמיד לבדוק מי כתב את הידיעה והאם זהו מקור חדשות אמין ומוכר.

מומלץ לחפש את אותה ידיעה באתרים רשמיים נוספים כדי לוודא שלא מדובר בהמצאה. אפשר גם להיעזר בכלים טכנולוגיים כמו חיפוש תמונות כדי לגלות אם התמונה עברה זיוף. אם אתם מבחינים בניסוח עילג או בהרבה שגיאות כתיב, כנראה שמדובר במידע לא אמין.

חמריים לשחייים חמריים לעתיד
שותפויות מצוינות יצירתיות יזמות מנהיגות

התמודדות עם שקרים ברשת דורשת מכל תלמיד לקחת אחריות אישית על המעשים שלו. הכלל החשוב והבסיסי ביותר שצריך לזכור הוא תמיד לעצור רגע אחד לפני שמשתפים. אם אתם קוראים מידע שמעורר בכם חשד, ההחלטה הטובה ביותר היא לא להעביר אותו. כאשר אתם מזהים סילופים בקבוצות הוואטסאפ השכבתיות, גלו אומץ וספרו לכולם את האמת. במקרים שבהם נתקלים בפרופילים מזויפים או בפוסטים פוגעניים, חובה עלינו לדווח עליהם למנהלי הרשת. בנוסף, רצוי לשתף מורים או הורים כדי להתייעץ איתם לגבי דברים מטרידים שראיתם באינטרנט. כדאי מאוד להימנע מתגובות זועמות לפוסטים כאלה, כי התגובות רק עוזרות להם להתפרסם יותר. פעולות קטנות אלו עוזרות למנוע הפצה של שמועות שיכולות לפגוע באנשים בעולם האמיתי. אם נשכיל להפעיל שיקול דעת בכל פעם שניכנס לאפליקציות, נגן על עצמנו ועל חברינו. בסופו של דבר, רק בעזרת אחריות משותפת נוכל להפוך את הרשת למקום בטוח לכולם.

עצרו! פייק ניוז ברשתות החברתיות

מדענים תמימי דעים: סכנה ממשית

למה שקרים מנצחים את האמת?

שקרים מפעילים את הרגש

המדריך לפיתוח חשיבה ביקורתית

כך תבדקו לפני שתאמינו

- 1** **בדיקת מקור המידע**
מי כתב? האם המקור אמין?
- 2** **הצלבת מידע**
חפשו באתרים רשמיים נוספים. האם זו המצאה?
- 3** **כלים טכנולוגיים**
חיפוש תמונות בגוגל לגלות זיוף. תמונה מזויפת?
- 4** **שימו לב לפרטים**
ניסוח עילג? שגיאות כתיב? סימן לאי-אמינות.

חשיבה ביקורתית: ההגנה הטובה ביותר שלכם!

השאלות הבנת הנקרא

שאלה 1

לפי הפסקה הראשונה, כיצד פועלים האלגוריתמים ברשתות החברתיות?

- א. הם חוסמים משתמשים שמפיצים מידע שקרי ברשת.
- ב. הם לומדים מה המשתמשים אוהבים ומתאימים להם את התוכן באופן אישי.
- ג. הם מונעים מתלמידים להשתמש בטלפונים הניידים בזמן הלימודים.
- ד. הם מוחקים שמועות זדוניות באופן אוטומטי מהוואטסאפ.

שאלה 2

מהי ההגדרה של "פייק ניוז" על פי הפסקה הראשונה?

- א. פלטפורמות דיגיטליות המאפשרות ליצור קשר עם אנשים מכל העולם.
- ב. סרטונים קצרים ותמימים שבני נוער מעלים לאפליקציית טיקטוק.
- ג. מידע מסולף ושקרי המופץ בכוונה תחילה.
- ד. הודעות רשמיות המופצות על ידי משרד החינוך.

שאלה 3

מאיזו סיבה מופץ מידע כוזב (פייק ניוז) ברשתות החברתיות, לפי פסקה 1?

- א. כדי לעזור לבני הנוער לנווט בעולם הדיגיטלי בבטחה.
- ב. כדי להטעות את הציבור, לעורר פחד או להרוויח כסף.
- ג. כדי לטשטש את הגבולות ולחבר בין אנשים מכל העולם.
- ד. כדי לשפר את הנגישות של הטלפונים הניידים.

שאלה 4

על פי פסקה 1, מתי מתחילה הבעיה בהתמודדות של בני הנוער עם הפייק ניוז?

שאלה 5

מהי הפגיעה הנגרמת משיתוף מידע שקרי, לפי הפסקה הראשונה?

שאלה 6

בפסקה 2, במשפט: "לרשתות החברתיות יש הזדמנויות כבירות..."

מהי המשמעות המדויקת של המילה כבירות?

א. סודיות ומסתוריות

ב. עצומות וגדולות מאוד

ג. מסוכנות ומפחידות

ד. זמניות וחולפות

שאלה 7

בפסקה 2, במשפט: "קשרים אלו יכולים לחזק את הביטחון העצמי שלנו ולהפיג תחושות קשות של בדידות", איזו מילה יכולה להחליף את המילה להפיג מבלי לשנות את משמעות המשפט?

א. להגביר

ב. להסתיר

ג. להעלים

ד. להסביר

שאלה 8

מה ניתן להסיק מהמשפט המופיע בפסקה השנייה: "שימוש יומיומי באפליקציות גם משפר את היכולות הטכנולוגיות שלנו לקראת העתיד בשוק העבודה"?

- א. שוק העבודה העתידי ידרוש מהעובדים שליטה והבנה בכלים דיגיטליים וטכנולוגיים.
- ב. בני נוער שיש להם רשתות חברתיות לא יצטרכו ללמוד מקצוע בבית הספר.
- ג. חברות טכנולוגיה מעסיקות כבר היום בעיקר בני נוער שמצלמים סרטונים.
- ד. מי שמשתמש באפליקציות ימצא עבודה בקלות רבה יותר מאשר מי שלומד באוניברסיטה.

שאלה 9

לפניכם שני היגדים המבוססים על הנאמר בטקסט.

קבעו לגבי כל היגד האם הוא נכון או לא נכון על פי הפסקה השנייה, ונמקו בקצרה בהסתמך על הכתוב:

היגד א': בני נוער שמשתמשים ברשתות חברתיות רק כדי לצחוק, ליהנות ולהירגע בזמנם הפנוי, למעשה מבזבזים את הזמן שלהם ללא שום תועלת להתפתחותם.

הקיפו: נכון / לא נכון

נימוק:

היגד ב': הרשתות החברתיות מאפשרות לבני הנוער להשפיע ולקדם מטרות חשובות גם בעולם האמיתי (מחוץ למסך).

הקיפו: נכון / לא נכון

נימוק:

שאלה 10

בשורה האחרונה בפסקה 2 נכתב: "כאשר משתמשים בפלטפורמות אלו בצורה חכמה, הן עוזרות לנו מאוד לגדול ולהתפתח".

לאור הפסקה כולה, הסברו בלשונכם מהי לדעתכם הגדרה של "שימוש חכם" ברשת?

שאלה 11

מהו היחס הלוגי בין הפסקה השלישית לבין הפסקאות שקדמו לה בטקסט?

א. הפסקה השלישית סותרת לחלוטין את העובדות שהוצגו קודם ומוכיחה שאין באמת סכנות ברשת.

ב. הפסקה השלישית מציגה נקודת מבט מאוזנת (צד שני של המטבע) ומפרטת את היתרונות וההזדמנויות שברשת, בניגוד לסכנות ולאתגרים שהוצגו קודם.

ג. הפסקה השלישית מרחיבה ומביאה דוגמאות נוספות לחוקים של האיחוד האירופי נגד פייק ניוז.

ד. הפסקה השלישית מסבירה מבחינה טכנית כיצד פועלים האלגוריתמים של חברות הטכנולוגיה.

שאלה 12

בחרו במילת הקישור המתאימה ביותר להשלמת המשפט הבא:

"הרשתות החברתיות טומנות בחובן סכנות רבות של הפצת פייק ניוז ופגיעה בחופש הביטוי, _____ הן מציעות גם הזדמנויות כבירות ללמידה, ליצירתיות ולפיתוח ביטחון עצמי עבור בני הנוער."

- א. לכן
- ב. בנוסף לכך
- ג. אולם
- ד. משום ש

שאלה 13

בפסקה השלישית נכתב: "בנוסף, הרשת מאפשרת לנו למצוא קבוצות חברתיות שיש להן תחומי עניין דומים שלנו. קשרים אלו יכולים לחזק את הביטחון העצמי שלנו..."

למה מתכוון הטקסט במילים "קשרים אלו"?

- א. לסרטונים, לכתיבה או לצילום היצירתי של בני הנוער.
- ב. לקשרים הנוצרים עם אנשים בתוך קבוצות חברתיות בעלות תחומי עניין דומים.
- ג. לקשרים הכלכליים שבין חברות הטכנולוגיה לבין המפרסמים.
- ד. לקשרים שבין מוקד 105 לבין משרדי הממשלה.

שאלה 14

מהו המסר המרכזי המשתמע מן הפסקה השלישית לגבי מקומן של הרשתות החברתיות בחיי הצעירים?

- א. הרשתות החברתיות הן פלטפורמות שליליות בעיקרן, ומומלץ לבני נוער להימנע מהן ככל האפשר.
- ב. הדרך הנכונה להתייחס לרשתות היא לראות בהן כלי רב-עוצמה שיכול לתרום רבות להתפתחות, בתנאי שהשימוש בהן נעשה בצורה חכמה ונבונה.
- ג. היתרון היחיד של הרשתות החברתיות הוא הכנת בני הנוער למציאת עבודה בשוק העתידי.
- ד. המאבק החברתי למען הסביבה יכול להצליח רק אם בני הנוער יפסיקו להעלות סרטונים ותמונות.

שאלה 15

לפניכם ארבעה היגדים מתוך פסקה 4, איזה מהם מציג עובדה מחקרית ולא דעה, המלצה או סברה של הכותב?

- א. "עלינו לפתח חשיבה ביקורתית לפני שאנו מאמינים לכל פוסט."
- ב. "חדשות כזב מתפשטות באינטרנט במהירות גבוהה פי שישה ממידע אמיתי."
- ג. "מומלץ לחפש את אותה ידיעה באתרים רשמיים נוספים כדי לוודא שלא מדובר בהמצאה."
- ד. "אם אתם מבחינים בניסוח עילג או בהרבה שגיאות כתיב, כנראה שמדובר במידע לא אמין."

שאלה 16

מהו המסר העיקרי שאותו מנסה הכותב להעביר לקוראים בפסקה הרביעית?

- רשתות חברתיות הן המקום הטוב ביותר לקרוא בו כתבות עיתונאיות אמינות.
- מדענים עדיין אינם בטוחים האם רשתות חברתיות באמת מסוכנות לצעירים.
- מכיוון שפייק ניוז מתפשט במהירות ומנצל את הרגשות שלנו, עלינו לפעול באופן אקטיבי ולהשתמש בכלים ביקורתיים כדי לבדוק את המידע.
- שגיאות כתיב ונסוח עילג הן הבעיה המרכזית של בני הנוער כיום כשהם כותבים פוסטים.

שאלה 17

רוני קיבל בקבוצת הוואטסאפ של הכיתה הודעה דרמטית ומפחידה על ביטול הלימודים מחר בכל הארץ בגלל אירוע חירום, אך להודעה לא צורף קישור לאתר חדשות מוכר והיו בה שגיאות כתיב.

על פי המלצות הכותב בפסקה הרביעית, כיצד על רוני לנהוג?

- לשתף את ההודעה מיד עם כל החברים שלו כדי להזהיר אותם מפני הפחד המדובר.
- להאמין להודעה מיד, מכיוון שהיא מעוררת אצלו רגש חזק של הפתעה.
- לעצור, לא לשתף את ההודעה, ולבדוק באתר רשמי של משרד החינוך או באתרי חדשות מוכרים אם הידיעה נכונה.
- למחוק את אפליקציית הוואטסאפ מהטלפון שלו כדי לא להיתקל יותר בשקרים.

שאלה 18

הכותב מציין בפסקה הרביעית כי הסיבה לכך שחדשות כזב מתפשטות במהירות עצומה היא שהן מעוררות רגשות חזקים (כמו פחד או כעס), שגורמים לאנשים לשתף אותן מיד בלי לחשוב.

האם לדעתכם הכותב צודק בטענתו שהרגש משפיע עלינו וגורם לנו לשתף מידע בלי לבדוק אותו? נמקו את עמדתכם בהסתמך על תופעות שאתם מכירים מהרשתות החברתיות או מהטקסט.

שאלה 19

בפסקה האחרונה נכתב: "כאשר אתם מזהים סילופים בקבוצות הוואטסאפ השכבתיות...".

מהי המשמעות המדויקת של המילה סילופים בהקשר זה של המשפט?

א. הודעות ארוכות ומשעממות.

ב. עיוותי מציאות ושקרים.

ג. עדכונים רשמיים וחשובים.

ד. תקלות טכניות באפליקציה.

שאלה 20

לפי הפסקה האחרונה, מדוע ממליץ הכותב לגולשים להימנע מכתובת תגובות זועמות לפוסטים שקריים או פוגעניים?

- משום שתגובות אלו גורמות למנהלי הרשת לחסום את חשבון התלמיד.
- משום שתגובות זועמות עלולות להעליב את ההורים והמורים שמפיצים את המידע.
- משום שהתגובות הללו מסייעות לאותם פוסטים שליליים להתפרסם ולהתפשט עוד יותר.
- משום שתגובות זועמות דורשות מהתלמיד להפגין אומץ רב מדי בקבוצות הוואטסאפ.

שאלה 21

על פי הכתוב בפסקה האחרונה, ציינו שתי פעולות שונות שמומלץ לתלמידים לבצע כאשר הם נתקלים בפרופילים מזויפים או בתוכן פוגעני ומטריד ברשת.

שאלה 22

מהי עמדת הכותב בנוגע למידת השפעתם של בני הנוער על רמת הבטיחות ברשתות החברתיות?

בססו את תשובתכם על שני ביטויים או משפטים מתוך הטקסט המציגים עמדה זו באופן מפורש.

מיומנויות לשון

שאלה 23

במשפט: "פלטפורמות אלו מאפשרות לכל אחד מאיתנו לשתף תוכן...",

מהו חלק הדיבר של המילה המודגשת?

א. שם עצם

ב. פועל

ג. שם תואר

ד. תואר הפועל

שאלה 24

במשפט: "...הרשתות הביאו איתן גם תופעה שלילית הנקראת 'פייק ניוז', כלומר מידע מסולף ושקרי", מהו התפקיד הדקדוקי של שלוש המילים המודגשות?

א. שמות עצם

ב. פעלים

ג. שמות תואר

ד. מילות יחס

שאלה 25

באיזו מהאפשרויות הבאות כל המילים שנלקחו מתוך הטקסט הן שמות עצם?

א. דיגיטליות, חכמים, קלה, שגויה

ב. הפכו, פועלות, מטשטשות, מתחילה

ג. פלטפורמות, אלגוריתמים, טלפון, מנגנונים

ד. לשתף, ליצור, להטעות, לבדוק

שאלה 26

במשפט: "הבעיה מתחילה כאשר בני הנוער משתפים את המידע מתוך תמימות...", מהו חלק הדיבר של המילה המודגשת?

א. שם עצם

ב. פועל

ג. שם תואר

ד. מילת חיבור

שאלה 27

במשפט המסיים של הפסקה הראשונה: "...ויוצר תמונת מציאות שגויה", המילה המודגשת היא:

א. פועל בזמן עבר

ב. שם עצם מופשט

ג. שם תואר

ד. שם פעולה

שאלה 28

במשפט: "כאשר משתמשים בפלטפורמות אלו בצורה חכמה..."

באיזה בניין נטוי הפועל מִשְׁתַּמְשִׁים?

א. בניין נִפְעֵל

ב. בניין הִתְפַּעֵל

ג. בניין פִּעֵל

ד. בניין הִפְעִיל

שאלה 29

במשפט: "הרשת היא גם מקום מצוין להירגע בו..."

מהו הבניין של שם הפועל להִרְגֵּעַ?

- א. בניין נִפְעֵל
- ב. בניין הִפְעִיל
- ג. בניין פָּעַל (קל)
- ד. בניין הִתְפַּעֵל

שאלה 30

במשפט: "שימוש יומיומי באפליקציות גם מִשְׁפֵּר את היכולות הטכנולוגיות שלנו..."

באיזה בניין נמצא הפועל מְשַׁפֵּר?

- א. בניין פָּעַל (קל)
- ב. בניין הִפְעִיל
- ג. בניין פָּעַל
- ד. בניין הִתְפַּעֵל

שאלה 31

לפניכם ארבעה שמות פועל המופיעים בטקסט. שלושה מהם שייכים לבניין פֶּעַל (קל), ואילו אחד שייך לבניין אחר (יוצא דופן).

מהו שם הפועל יוצא הדופן?

א. לָלַמַּד

ב. לִמְצָא

ג. לְבַטֵּא

ד. לְצַחֵק

שאלה 32

במשפט: "פגיעות אלו מתרחשות לעיתים קרובות..."

מהו השורש של המילה מתרחשות?

א. ח-ו-ש

ב. ת-ר-ח

ג. ר-ח-ש

ד. מ-ר-ח

שאלה 33

במשפט: "...ויוצרים אשליה שפוגעת בדימוי העצמי שלנו".

מהו השורש של המילה יוצרים?

- א. ו-צ-ר
- ב. י-צ-ר
- ג. צ-ו-ר
- ד. נ-צ-ר

שאלה 34

לפניכם ארבעה צירופי מילים מתוך הטקסט.

איזה מהם הוא צירוף סמיכות?

- א. אחריות אישית
- ב. פרופילים מזויפים
- ג. מנהלי הרשת
- ד. אחריות משותפת

שאלה 35

איזה מהצירופים הבאים מן הטקסט הוא צירוף שם ותוארו?

- א. שיקול דעת
- ב. תגובות זועמות
- ג. קבוצות הוואטסאפ
- ד. מנהלי הרשת

שאלה 36

כל הצירופים הבאים מתוך הפסקה הם צירופי שם ותואר, חוץ מצירוף אחד שהוא צירוף סמיכות. מהו הצירוף יוצא הדופן?

- א. פוסטים פוגעניים
- ב. פעולות קטנות
- ג. העולם האמיתי
- ד. שיקול דעת

שאלה 37

באיזו מהאפשרויות הבאות סווגו שני הצירופים מהטקסט באופן נכון ומדויק?

- א. צירופי סמיכות : אחריות אישית, מנהלי הרשת.
- ב. צירופי שם ותואר : שיקול דעת, פעולות קטנות.
- ג. צירופי סמיכות : מנהלי הרשת, שיקול דעת.
- ד. צירופי שם ותואר : קבוצות הוואטסאפ, אחריות משותפת.

שאלה 38

במשפט: "התמודדות עם שקרים ברשת דורשת מכל תלמיד לקחת אחריות אישית..."

שתי המילים המודגשות במשפט הן:

א. התמודדות – שם פועל ; לקחת – שם פעולה

ב. התמודדות – שם פעולה ; לקחת – שם פועל

ג. התמודדות – פועל ; לקחת – שם פועל

ד. התמודדות – שם פעולה ; לקחת – פועל

שאלה 39

באיזה מהמשפטים הבאים המילה המודגשת היא **פועל**?

א. "...מראים שחופש הביטוי לא נותן לאף אחד רשות להפיץ שקרים."

ב. "בגלל זה, האלגוריתמים שלהן מפיצים בכוונה שקרים דרמטיים..."

ג. "פעולות קטנות אלו עוזרות למנוע הפצה של שמועות..."

ד. בכל המשפטים א', ב' ו-ג' המילה המודגשת היא פועל.

שאלה 40

מבין ארבעת שמות העצם הבאים המופיעים בפסקאות שקראת, איזה מבניהם הוא שם עצם מוחשי?

- א. אומץ
- ב. בדידות
- ג. מחשב
- ד. חשיבה

שאלה 41

באיזו מהאפשרויות הבאות כל שמות העצם לקוחים מתוך הפסקאות הם שמות עצם מופשטים בלבד?

- א. סרטון, תמונה, וואטסאפ
- ב. תלמיד, מחשב, רשת
- ג. פחד, אחריות, שקיפות
- ד. אומץ, טלפון, כעס

שאלה 42

במשפט : "חברות טכנולוגיה מפתחות כלי בינה מלאכותית כדי לעצור את הפצת השקרים."

מהו התפקיד התחבירי הנכון של המילים "חברות" ו-"מפתחות" במשפט זה?

- א. חברות – נושא ; מפתחות – נושא
- ב. חברות – נושא ; מפתחות – נושא
- ג. חברות – נושא ; מפתחות – תיאור
- ד. חברות – לוואי ; מפתחות – נושא

שאלה 43

במשפט : "האלגוריתמים שלהן מפיצים בכוונה שקרים דרמטיים."

מהם הנושא והנשוא במשפט זה?

- א. נושא : שקרים ; נשוא : מפיצים
- ב. נושא : האלגוריתמים ; נשוא : מפיצים
- ג. נושא : האלגוריתמים ; נשוא : שקרים
- ד. נושא : שלהן ; נשוא : מפיצים

טקסט ב'

קראו את הטקסט וענו על משימת הכתיבה שאחריו.

המלחמה החקיקתית והטכנולוגית בזיוף המציאות הדיגיטלית

כיום, המאבק בשקרים ברשתות החברתיות כבר אינו רק האחריות של הגולש הבודד. מדינות וארגונים גדולים בעולם, כמו האיחוד האירופי, החלו לחוקק חוקים חדשים וחשובים נגד התופעה. המטרה של החוקים האלה היא להטיל קנסות כספיים כבדים על חברות כמו אינסטגרם וטיקטוק אם לא ימחקו תכנים מסיתים או שקריים. החברות האלו מרוויחות כסף ככל שאנחנו מבליים יותר זמן באפליקציות שלהן. בגלל זה, האלגוריתמים שלהן מפיצים בכוונה שקרים דרמטיים שעוזרים למשוך את תשומת הלב שלנו. החוקים החדשים מכריחים את החברות להסביר בשקיפות מלאה איך האלגוריתמים שלהן עובדים ולמה הם מציגים לנו פוסטים מסוימים. צעדים אלו משנים את הכללים ברשת ומראים שחופש הביטוי לא נותן לאף אחד רשות להפיץ שקרים. זוהי מערכת שנועדה קודם כל להגן על החברה שלנו מפני אנשים שמנסים להטעות אותנו.

במקביל לחוקים החדשים, חברות טכנולוגיה מפתחות כלי בינה מלאכותית כדי לעצור את הפצת השקרים בזמן אמת. המערכות החכמות האלו סורקות המון פוסטים ויוצעות לזהות במהירות פרופילים מזויפים של בוטים. כאשר המערכת מוצאת תוכן חשוד, היא יכולה להראות אותו לפחות אנשים או להוסיף לו תווית אזהרה ברורה. אחד האתגרים הכי קשים היום הוא זיהוי סרטוני "דיפ-פייק", שהם זיופים של תמונות וקול שנראים ממש אמיתיים. כדי להתמודד עם זה, מפתחים טכנולוגיות מיוחדות שמזהות תקלות קטנות בסרטון שהעין האנושית לא יכולה לראות. בארץ, מוקד 105 הוא הגוף המרכזי שעוזר להתמודד עם הפצת מידע כוזב ופגיעות בילדים ונוער ברשת. המוקד משלב שוטרים יחד עם עובדי משרד החינוך והרווחה כדי לתת עזרה מהירה למשתמשים. הצוותים מסירים את התוכן הפוגעני, נותנים תמיכה רגשית מהירה לנפגעים ומעבירים פעילויות הסברה בבתי הספר.

חמריאים לשחייים חמריאים לעתיד שותפיות מצוינות יצירתיות יזמות מנהיגות

למרות שאנחנו חייבים כלים טכנולוגיים כדי לסנן שקרים, אי אפשר למחוק הכול בלי להיתקל בבעיות. מומחים מזהירים שאם ניתן למחשב להחליט מה אמת ומה שקר, זה עלול לפגוע בחופש הביטוי של כולנו. לפעמים קשה מאוד להבדיל בין שמועה רעה לבין דעה אמיתית, בדיחה או סתם ביקורת. מחשבים לא תמיד מבינים הומור, סלנג עכשווי או ציניות, ולכן הם יכולים למחוק בטעות הודעות רגילות לחלוטין. בנוסף, תלמידים עלולים לנצל לרעה את כפתורי הדיווח כדי לפגוע במישהו שהם פשוט לא מסכימים איתו. לכן, הפתרון הוא לא רק למחוק דברים באופן אוטומטי, אלא ללמד את הילדים לחשוב בעצמם ולהטיל ספק. כדי לעזור בזה, רשתות חברתיות משתפות פעולה עם עיתונאים וארגונים שתפקידם לבדוק עובדות ברשת. כשהארגונים האלה מוכיחים ששמועה מסוימת היא אכן שקר, הרשת החברתית דואגת מיד שהיא תפסיק להתפשט.

המורכבות העצומה של הפייק ניוז מראה שאנחנו חייבים תוכנית פעולה משותפת של הממשלה, מערכת החינוך והרשתות החברתיות. אפשר לחבר את הנושא הזה למסגרת של "שפת המשמעות", ולחזק אצל התלמידים ערכים של שייכות, מסוגלות ומנהיגות גם במרחב הווירטואלי. חברות הטכנולוגיה צריכות לעזור במימון תוכניות לימוד שיעניקו לתלמידים כלים מעשיים לפיתוח חשיבה ביקורתית לפני שהם משתפים פוסטים. המטרה היא להפוך את בני הנוער לאזרחים דיגיטליים אחראיים שמבינים איך המידע באינטרנט מנסה להשפיע עליהם. קריאת טקסטים כאלה וניתוח שלהם בכיתה עוזרים גם לשפר את כישורי השפה והאוריינות לקראת הערכות רשמיות של משרד החינוך, כמו מבחני אסיף או מיצ"ב. במקביל, המדינה שלנו צריכה לעודד פיתוח של טכנולוגיות ישראליות שיידעו לזהות שקרים שנכתבים באופן ספציפי בשפה העברית. הפתרון השלם דורש שילוב מאוזן של חוקים נכונים, טכנולוגיה חכמה וחינוך משמעותי לדור הצעיר. רק כך נוכל לקחת אחריות משותפת ולשמור על סביבה דיגיטלית בטוחה, נקייה משקרים ואמיתית.

המאבק בשקרים ברשת: גישה מערכתית להגנה על החברה

אחריות משותפת של מדינות, ארגונים, טכנולוגיה וחינוך

אתרים וסרטונים מומלצים!

[איך להתכונן למבחן?](#)

[איך לענות על שאלות בהבנת הנקרא?](#)

[מבנה מאמר טיעון](#)

[סיכום טקסט](#)

[סיכום ממוג](#)

[משחק חלקי דיבור](#)

[משחק מילים וצירופים](#)

[נושא ונשוא במשפט פועלי](#)

[פעיל וסביל](#)

[צורות הבינוני](#)

